

DIALOGISCH LEZEN SAMEN LEREN VAN EN MET TEKSTEN

Maaïke Pulles

Lectoraat taalgebruik & leren | NHL Stenden Hogeschool

WAP Symposium Verschillend Taalvaardig | Amsterdam 20 januari 2018

Voorbeeld

leerlingen

tekst met informatie

vraag

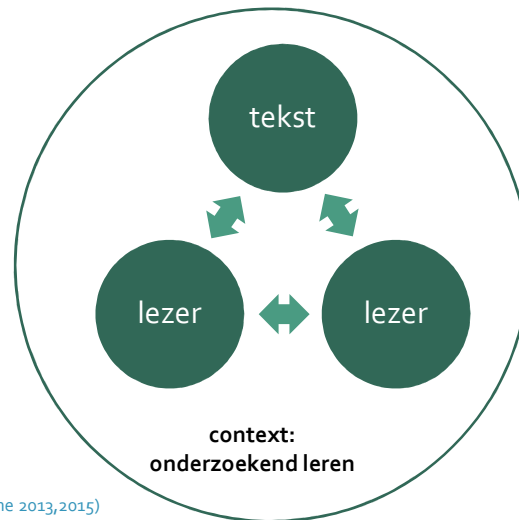
informatie-
verwerking

Elisa: oké er staa:t **toestelturnen** of kortweg **turnen is een indi vi e::le sport wordt uitgevoerd met hulp van toestellen. de onderdeel olympische spele:n**
(1)
[maar wie heeft het dan bedaha:cht
Norah: **[is**
Norah: **is ontstaan in de-de-de:: ehn::**
(Elisa scrollt over scherm)
Norah: **turnen was bekend in=**
Elisa: =romeinen! de romeinen hebben het, NEE!
(1) ((leest))
Elisa: dus schrijf maar op **friedrich ludwin jahn**
Norah: waar?

Dialogisch lezen

Gesprekken waarin leerlingen samen lezen, denken en praten over teksten.

Samen betekenis geven en samen verwerken van gelezen informatie.

(Maine 2013, 2015)

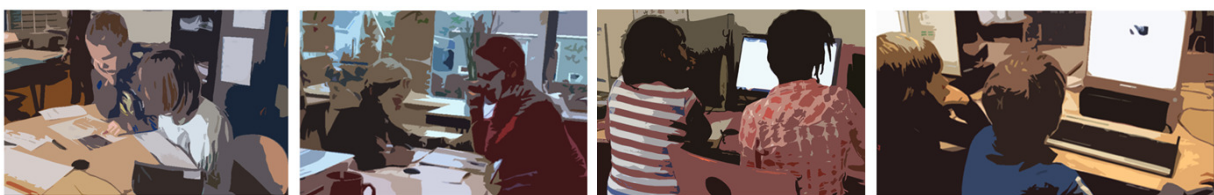

Samenwerken rondom teksten

bevorderlijk voor

- ontwikkeling van leesvaardigheid
- (gezamenlijke) kennisontwikkeling

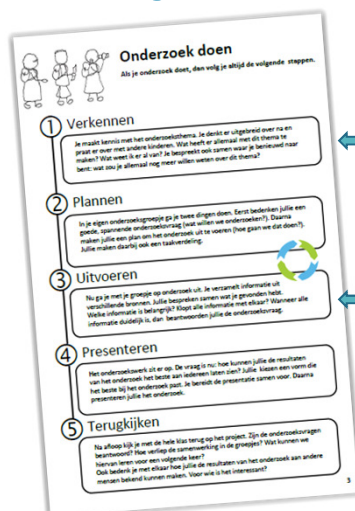
(Klingner & Vaughn 1999; Palincsar et al. 1987; Van den Branden 2000; Rojas-Drummond et al. 2012; Maine 2013; Mercer 2004; Mercer & Littleton 2007)

Context onderzoek

- Samen onderzoekend leren:
 - Projecten in midden- en bovenbouw PO rondom (wereldoriëntatie)thema's
 - Onderzoekende houding als basis voor onderwijs
 - Taalvaardigheden ingebed in inhoudelijk relevante thema's
 - Kennisconstructie komt tot stand in interactie met elkaar
 - 21^e eeuwse vaardigheden: o.a. samenwerken, kritisch denken, probleemoplossen, sociale vaardigheden, ict geletterdheid
- Methode van onderzoek: conversatieanalyse (precies kijken wat er gebeurt in de gesprekken tussen kinderen)

Lezen bij samen onderzoekend leren

- tekst als bron van informatie
- informatie zoeken, selecteren, begrijpen, verwerken
- gezamenlijke/gedeelde activiteit

Leerzame gesprekken rondom teksten

Kinderen praten met elkaar over:

1. welk tekstfragment/ informatie relevant is;
2. hoe ze de tekst behandelen/gebruiken (aanpak/strategieën);
3. betekenis van woorden/tekstfragmenten;
4. inhoud van de tekst (in relatie tot hun onderzoeksvraag).

(1) Praten over selectie van relevante informatie

	Speaker	Transcript
1	Maartje	we hebben een
2	Jacob	oké ((wijst met potlood op tekst))
3		dis helemaal wel belangrijk, wa [↑] nt
4		dit gaat over zeeën. zie
5	Maartje	je hebt hem nog niet eens <u>gelezen</u>
6	Jacob	<u>jawel jonge!</u>

voorstel tekstselectie met onderbouwing

	Spreker	Transcript
82	Anne	waarom is een kooling down belangrijk.
83		das ook wel even intere[ssant
84		((bladert naar de juiste pagina))
85	Marieke	[koo ling (0,5)
86		down ((schrijft))

voorstel tekstselectie

(2) Praten over leesaanpak

	Spreker	Transcript	
1	Klaar	<i>((tegen Dolf))</i> Dolf wat betekent	betekenisprobleem
2		sjarrietatieve	
3	Dolf	dat kun je op computer opzoeken	aanpak
4	Klaar	ja nee dat heb ik net gedaan	
5		lieft- dadigh- wat was het nou	

	Spreker	Transcript	
28	Marieke	[want kooling down dat snap ik nog niet echt.	betekenisprobleem
29		zullen we dat na=	
30	Anne	=dat slaan we gewoon over	aanpak
31	Marieke	ja nee: dat staat hier ergens in het boek	
32		<i>((bladert in boek))</i> , dat kijken we zo meteen	
33		wel eventjes <i>((schrijft))</i>	

(3) Praten over betekenissen (a)

	Spreker	Transcript	
201	Bas	<die> (.) <regelen> (.)	 hulpvraag betekenisprobleem
202	Fien	de hoeveelheid (.)	
203	Bas	de hoeveelheid °water° (.) in (.)	
204		een rivier of,	
205		(0.5)	
206	Fien	in (.) een (.)	
207	Bas	in een pro- [pol:-] der. (.)	
208	Fien	[polder:]	
209	Bas	wat is dat eigenlijk, (.)	
210	Fien	°hmm weet ik niet.°	
211		(0.4)	
212	Fien	daar zijn, (.)	

Spreker	Transcript
281	(0.8) ((Fien wijst aan in boekje))
282 Fien	het is een <u>sluis</u> die zorgt dat ergens
283	water uitgaat
284	(1.5)
285	((Bas leest stil mee))
286 Bas	°<water uit komt [meestal]>° is dat
287	een polder
288 Fien	[meestal is dat een
289	polder
290	(0.5)
291 Fien	oh nu weten we wat een polder is. (.)
292	>dat wisten we eerst niet he?<
293	(.)
294 Bas	nee. (.)
295 Fien	>(dat wist ik niet)< een polder is
296	een- ja! <u>stuk land</u> dat v-vroeger
297	onder water lag. oke?
298	(1.8)
299 Fien	hmm. dat wist ik niet.
300	(.)

antwoord
(in de tekst)

(3) Praten over betekenissen (b)

Spreker	Transcript
123 Anne	((niest)) maar ze zeggen niet echt wat een
124	cooling down <u>is</u> .
125 Marieke	eh volgens mij ehm een beetje (.) afkoelen.
126 Anne	is een cooling down belangrijk. dat=
127 Marieke	((schrijft)) =na het sporten is een koo (.)
128	[li:ng
129 Anne	[je gaat- dat deed ik ook altijd na het
130	kaatsen dan ging ik altijd eh als ik naar
131	huis rende, ging ik altijd heel erg: ga ik
132	ging ik in het gras nog eventjes rennen,
133	(.) en dan ging ik <u>langzaam</u> hardlopen en
134	dan ging ik de hele tijd zo lopen en dan
135	koel je heel <u>langzaam</u> af. dat moet bij
136	paardrijden ook. dat is dan voor de
137	paarden.
138 Marieke	ja. <u>uitstappen</u> .
139 Anne	hmhm ((knikt))
140 Marieke	eh:
141	(8)
142 Marieke	een cooling down <u>is</u> ehm na het sporten
143	afkoelen.
144 Anne	ja. (1,5) <u>langzaam</u> .

hulpvraag
betekenisprobleem

antwoord

uitbouw van het
antwoord

gezamenlijke
formulering betekenis

(4) Praten over inhoud (kennisconstructie) (a)

Bente: je lichaam lijkt op dat van één aap dat komt omdat de mens uit één aap gegroeid is de w we werden achter de anders we gingen steeds rechterop lopen omdat eh omdat we h hele goede hersenen hebben kunnen we praten en geschreeuw schap (0,5) gebruiken om dingen te maken

Informatie (tekst)

(1,0)

Petra: okee ehm te maken (1,0) okee zijn er ng (0,5) jaa okee

Bente: steeds rechterop lopen

(kritische) vraag + hypothese

Petra: ja maar hoe zijn die apen dan ontstaan ((maakt handgebaar)) uit kleine beestjes bijvoorbeeld

Bente: jaa

Petra: hoe zijn die=

Bente: =of uit god alleen ik geloof niet in god

Petra: en hoe zijn de kleine beestjes dan ontstaan?

Bente: die komen gewoon uit een plantje (0,5) dat kan

(1,0)

gezamenlijke kennisconstructie

(4) Praten over inhoud (kennisconstructie) (b)

Bas: openen en [sluiten

Fien: [sluiten van de sluisdeuren gaan bij kleine sluisdeuren met de hand. dan draait de sluiswachter aan een wiel of aan een grote slinger en bewegen d en bewegen de deuren bij (.) bij grote en bij moderne sluisen gaat het met een motor. de sluiswachter van een grote moderne sluis hoeft nauwelijks naar buiten (.)

Informatie (tekst)

((Bas probeert mee te lezen))

Bas: die zijn

Fien: houdt alles via beeldscherm in de gaten [ja dat heb ik

Bas: hebben ook een kleine moderne [hebben we d [ja maar wij

kritische benadering op basis van eigen ervaring

Fien: met nog zo ((tekent in het notitieboekje)) één [twee en dan hier ook nog

Bas: kleine ja maar die kleine ook eigenlijk [ja maar die

Fien: ja bijna ((tegen ander lln))

Bas: ja maar daar zat dus nog een deur in dat klopt

(0.25)

Fien: ja hier zat nog een deurtje tussen want bij die kleine was het zo

discussie

onderzoekend leren

natuurlijke, functionele context voor:

- leesvaardigheidsontwikkeling
- kennisontwikkeling

dialogisch lezen

- praten over leesaanpak
- samen betekenisproblemen oplossen
- praten over inhoud (betekenis) van tekst
- tekst als 'gesprekspartner'

gezamenlijke kennisconstructie

Implicaties voor het onderwijs

- geef leerlingen de ruimte om met elkaar in kleine (heterogene) groepjes in gesprek te gaan rondom teksten,
- aan de hand van echte vragen van de leerlingen;
- dit kan groot in onderzoekend leren projecten, maar ook kleinschalig bij thema's uit de actualiteit, wereldoriëntatie, etc.

DISCUSSIEVRAAG

Wat hebben leerkrachten nodig om (meer) ruimte te creëren voor dialogisch lezen?

Bedankt voor uw aandacht!

Vragen?

Maaïke Pulles
Lectoraat taalgebruik & leren | NHL Stenden Hogeschool
m.pulles@nhl.nl

